

¹⁰ Кравчук В. М. Момент переходу права на частку в статутному капіталі господарського товариства // Юридична Україна. – 2007. – № 8. – С. 63.

Резюме

У цій статті автор розглядає проблематику відчуження частки у статутному фонді товариства з обмеженою відповідальністю третій особі. Порівнюються первісні і похідні способи набуття права власності, а також такі правові категорії як «відчуження» та «стягнення». Автор пропонує план відчуження частки, який цілком узгоджується із законодавством.

Ключові слова: частка, відчуження, стягнення.

Резюме

В этой статье автор рассматривает проблематику отчуждения доли в уставном фонде общества с ограниченной ответственностью третьему лицу. Сравниваются первичные и производные способы приобретения права собственности, а также такие правовые категории как «отчуждение» и «взыскание». Автор предлагает план отчуждения доли, который полностью согласовывается с законодательством.

Ключевые слова: доля, отчуждение, взыскание.

Summary

In the article the author considers the issue of alienation of share in the statute fund of co.Ltd to a third person. Some primary and derivative ways of acquisition of property rights as well as such legal categories as «alienation» and «penalty» are compared. The author proposes a plan of alienation of share, which is fully consistent with the legislation.

Key words: share, alienation, penalty.

Отримано 11.02.2010

В. А. РИБАЧОК

*Вікторія Анатоліївна Рибачок, здобувач
Київського університету права НАН України*

ПРАВОВА ПРИРОДА ІПОТЕЧНОГО ДОГОВОРУ

Досліджуючи правову природу іпотеки та механізм її оформлення, не можна залишати поза увагою питання, що стосується саме підстав виникнення іпотечних правовідносин, оскільки саме підстави виникнення іпотечних правовідносин дозволяють належним чином розвиватися та вдосконалюватися механізми оформлення іпотеки.

Досліджуючи історію становлення механізму оформлення іпотечних правовідносин, можна прослідкувати, що на будь-якому етапі розвитку іпотечних правовідносин основною підставою їх виникнення був саме договір, що урегулював правовідносини, що виникали між учасниками іпотечних правовідносин та потребували більш детального урегулювання, оскільки жодна імперативна норма не могла урегулювати відносини сторін так, як це можна зробити за допомогою договору. Оскільки саме договір міг та може забезпечити таку організованість, порядок та стабільність, чого не можна досягнути за допомогою самих жорстоких адміністративно-правових заходів¹.

Так, у дореволюційний період, коли Україна була складовою частиною Російської імперії, єдиною підставою виникнення іпотечних правовідносин, на думку К. Н. Анненкова, був саме консультаційний договір², оскільки К. Н. Анненков був переконаний, що іпотека, яка виникає на підставі закону, російському праву була невідома, як і іпотека, що виникає на підставі судового рішення³. При цьому, О. С. Звоницький прямо вказував, що існували випадки, коли іпотека могла виникнути і на підставі закону⁴. Однак, незважаючи на той факт, що в дореволюційний період існували різні правові підстави щодо виникнення іпотечних правовідносин, все ж таки саме договірна іпотека займала провідне місце в оформленні іпотечних правовідносин дореволюційного періоду, що ще раз підтверджувало той факт, що саме іпотечний договір міг забезпечити належний порядок та стабільність в іпотечних правовідносинах, що знаходилися на першому щаблі свого розвитку.

У післяреволюційний період розвитку іпотечних правовідносин питання щодо підстав їх виникнення залишилося не актуальним, оскільки законодавець прямо закріпив, що іпотека могла виникати як на підставі закону, у випадках, прямо передбачених законом, так і на підставі договору, а саме договору застави, що являв собою юридичний факт, з яким норми права пов'язували виникнення, зміну та припинення заставних правовідносин.

Однак, не зважаючи на значення іпотечного договору, як підстави виникнення іпотеки, дослідження його правової природи залишалося та залишається поза увагою цивілістів. Жоден із класиків цивілістики, таких

як Ч. М. Азімов, К. Н. Анненков, О. О. Вишневський, О. С. Звоницький, Л. Н. Лунц, І. Б. Новицький, досліджуючи питання іпотеки не присвятили уваги дослідженню та аналізу правової природи самого договору іпотеки, як основній підставі виникнення іпотечних правовідносин. Лише на сучасному етапі розвитку іпотечних правовідносин такі молоді дослідники як О. Ю. Кожина та Я. Ю. Клімов зробили перші спроби проаналізувати правову природу іпотечного договору, його місце та значення у механізмі оформлення іпотеки.

Досліджуючи правову природу іпотечного договору, не можна залишити поза увагою правову природу самого договору, оскільки саме це допоможе визначити місце та роль іпотечного договору при виникненні та оформленні іпотеки.

Дослідження правової природи договору необхідно розпочати саме з римського права, оскільки положення саме цього права були частково рецепційовані у дореволюційне право, у законодавство Радянського союзу, що впливало на розвиток та становлення іпотечних правовідносин та на правову природу сучасного іпотечного договору. Окрім того, не можна залишати поза увагою і той факт, що під час розроблення та вдосконалення механізму оформлення іпотечних правовідносин у незалежній Україні, законодавець врахував принципи, що були розроблені ще за часів римського права.

Так, римське законодавство під договором розуміло і підставу виникнення правовідносин, і саме правовідношення, що виникло із цієї підстави, і форму, що приймає відповідне правовідношення⁵. Однак, незважаючи на різне розуміння такого поняття як «договір», слід взяти до уваги той факт, що всі ці підходи зводилися до того, що під договором розуміли угоду двох або декількох осіб про те, що однією або іншою стороною повинна бути вчинена певна дія або повинні бути вчинені взаємні дії⁶. При цьому, договір повинен був містити дві характерні ознаки: по-перше, договір повинен бути оформлений у формі угоди, а, по-друге, кожен договір повинен був укладатися для досягнення відповідної цілі.

Саме такий підхід до розуміння правової природи договору заклав підвалини становлення договірного права, як складової частини цивілістичної науки початку ХХ ст. Так, саме завдяки римському праву, дореволюційне право Росії, саксонське та німецьке законодавство почали урегульовувати договірні правовідносини, враховуючи вихідні положення цивілістичної теорії римського права.

Однак, незважаючи на той факт, що дореволюційне законодавство Росії, а отже і України, що на той час була складовою частиною Російської імперії, формувалося під впливом як римського права, так і існуючої у дореволюційній Росії науки права, класики цивілістики по-різному підійшли до визначення та розуміння такого поняття як «договір».

Так, Д. І. Мейер був переконаний, що договір є угодою волевиявлення двох або більше осіб, що тягне за собою виникнення права на чужі дії, що мають майновий інтерес⁷. Саме таке визначення, на думку К. Н. Анненкова⁸, хоча і не містить положення про те, що одна сторона зобов'язується вчинити певні дії на користь іншої, найбільш відображало правову природу договору. На відміну від визначення К. П. Побєдоносцева, який наголошував на тому, що договір є свідомою угодою декількох осіб, у якому вони разом виявляють свою волю для того, щоб визначити між собою юридичні відносини у власному інтересі до майна⁹. Таке визначення не відображало суттєвих умов договору, що не могло не бути піддане критиці цивілістів того часу¹⁰.

Незважаючи на те, що вже існувало більше десяти підходів щодо визначення такого поняття, як договір, Г. Ф. Шершеневич визнав договір, як угоду двох або декількох осіб, направлену на встановлення, зміну або припинення юридичних відносин і в тому числі на встановлення зобов'язальних правовідносин¹¹. Саме це визначення було правильне з точки зору розуміння договору, як підстави виникнення, зміни та припинення юридичних правовідносин, однак це визначення не містило жодних положень щодо предмету та відповідних дій сторін у межах правовідносин, що між ними повинні були виникнути в результаті укладення відповідного договору. Незважаючи на недоліки визначення договору, що дав Г. Ф. Шершеневич, саме таке визначення було покладено в основу визначення поняття договору, що застосовувалося в Радянській цивілістиці. Оскільки саме таке визначення відображало ознаки, що найбільш повно характеризували правову природу договору, а саме:

- договір – перш за все, дія, що виражає волевиявлення контрагентів;
- волевиявлення носить характер взаємного погодження сторін;
- волевиявлення сторін виражається в певній формі;
- взаємне волевиявлення сторін досягається в установленому нормами права порядку;
- згода сторін встановлює їх цивільні права та обов'язки¹².

Саме договір виступав та виступає не лише юридичним фактом, що підтверджує виникнення зобов'язальних правовідносин, але і регулятором поведінки сторін у відповідному правовідношенні, оскільки взаємне волевиявлення сторін безпосередньо визначає взаємні права та обов'язки його учасників¹³. При цьому, договір відрізняється від інших юридичних фактів тим, що він дає не лише підставу застосовувати ту чи іншу норму права до конкретних правовідносин, а й безпосередньо регулює поведінку сторін, визначає права та обов'язки учасників правовідношення, що породжує¹⁴.

Не дивлячись на той факт, що класики цивілістики досить глибоко аналізували правову природу договору та намагалися сформулювати найбільш оптимальне визначення цього терміну, ні Цивільний кодекс РРФСР ні Цивільний кодекс УРСР не містили визначення такого поняття як договір. Так, ст. 41 Цивільного кодексу РРФСР¹⁵ та ст. 41 Цивільного кодексу УРСР¹⁶ давали визначення такому поняттю, як угода, що повністю було ідентичне сьгоднішньому визначенню поняття договору, що міститься у Цивільному кодексі України¹⁷.

Тобто, розробники Цивільного кодексу України дійшли висновку, що сучасне розуміння такого поняття, як договір, повністю ідентичне поняттю «угода», що застосовувалося радянськими цивілістами, у зв'язку з чим і закріпили, що під договором слід розуміти домовленість двох або більше сторін, спрямовану на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Таке визначення договору є традиційним для цивільного права, оскільки покладена в основу цивільним законодавством концепція регулювання виходить з того, що договір це взаємний індивідуальний правовий акт (угода), що виробляється діями самих сторін в юридизованій процедурі, що тягне за собою зобов'язання майнового характеру та формує в межах закону свій зміст¹⁸.

Отже, виходячи зі змісту ст. 626 Цивільного кодексу України можна дійти висновку, що сторони договору мають право встановлювати або змінювати, або припиняти свої цивільні права та обов'язки, хоча якщо більш глибоко проаналізувати правову природу договору, то можна дійти висновку, що в результаті укладення договору, тобто у результаті встановлення цивільних прав та обов'язків вже змінюються та припиняються права, що в них існували до моменту укладення відповідного договору.

У зв'язку з цим, доцільно викласти положення ч. 1 ст. 626 Цивільного кодексу України в наступній редакції: «Договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну та припинення цивільних прав та обов'язків».

Слід також враховувати, що під терміном «договір» можна розуміти як юридичний факт, так і правовідносини, що виникли з договору як юридичного факту¹⁹. Підтримуючи такі підходи до розуміння договору, О. С. Йоффе правильно наголошував увагу на тому, що «договір, виражаючи погоджену волю сторін на досягнення цілі, що відповідає чинному правопорядку, створює, змінює або припиняє, як правило, відповідні майнові правовідносини... Певні ж договори поряд з зобов'язаннями встановлюють речові правовідносини. Таким чином, закон чітко розмежує такі поняття як «договір» та «зобов'язання». Перше є юридичним фактом, а друге – правовідшенням»²⁰. Однак, незважаючи на той факт, що більшість цивілістів підтримували та підтримують такий підхід до розуміння договору, інші піддали критиці такий підхід.

Так, Р. О. Халфіна виступила проти такого підходу, обґрунтовуючи свою позицію тим, що «права та обов'язки, що приймаються кожною із сторін, як правило, різні, але вони повинні бути взаємно погоджені, повинні в своїй сукупності дати єдиний правовий результат»²¹. Однак, позицію Р. О. Халфіної не було підтримано ні на теоретичному, ні на практичному рівні, оскільки така позиція по суті не змінювала розуміння «договору» та не вносила жодних інновацій до більш повного розуміння його правової природи.

У свою чергу О. О. Красавчиков привертав увагу до того, що такий підхід до розуміння договору призводить до того, що при застосуванні такого терміну як «договір» змішуються два різних поняття: договору як юридичного факту та форми існування правовідносин, що і призводить до непорозуміння, що виникають на теоретичному та практичному рівні²².

Однак, незважаючи на такі заперечення ні законодавець Радянського Союзу, ні законодавець незалежної України не відступили від класичного підходу щодо розуміння такого поняття як «договір».

Окрім того, слід звернути увагу на той факт, що не лише Радянське законодавство не могло сформувавши єдиного підходу щодо співвідношення таких понять, як «договір» та «зобов'язання». Так, аналізуючи законодавство різних держав, можна дійти висновку, що їх законодавці також по різному підходили та підходять до співвідношення таких понять, як «договір» та «зобов'язання». Так, Німецький цивільний кодекс 1869 року (Німецьке цивільне уложення) не дає визначення ні такому поняттю як «договір», ні такому поняттю, як «зобов'язання». Так, перше згадування про таке поняття, як «договір», було зроблено законодавцем в ст. 126 Німецького цивільного кодексу 1869 року, що направлена на встановлення обов'язкової письмової форми²³. Однак, незважаючи на цей факт, аналізуючи положення Німецького цивільного кодексу 1869 року, можна дійти висновку, що законодавець все ж таки розглядав договір саме як правову підставу виникнення зобов'язання. У той час, Цивільний кодекс Франції (кодекс Наполеону 1804 року) прямо встановлює, що під договором слід розуміти угоду, за допомогою якої одна або декілька осіб зобов'язуються перед іншою особою або декількома особами дати щось, зробити щось або не робити чогось²⁴.

Чинне ж законодавство України дає як загальне визначення договору, так і визначає поняття іпотечного договору. Так, Закон України «Про іпотеку»²⁵ розглядає договір як зобов'язання, що, на думку О. С. Йоффе, є неприпустимим, як поєднання «в одному понятті юридичного факту та його правового наслідку»²⁶. З такою точкою зору можна погодитися, оскільки договір іпотеки направлений на встановлення, зміну та припинення іпотечних прав та обов'язків, у той час, коли іпотечне зобов'язання спрямоване на забезпечення виконання основного зобов'язання. У зв'язку з ситуацією, що склалася на сьогоднішній день при урегулюванні іпотечних правовідносин, доцільно розмежувати таке поняття як «договір іпотеки» та «іпотечне зобов'язання».

Так, під іпотекою, як засобом забезпечення виконання зобов'язання, слід розуміти правовідношення, згідно з яким іпотекодержатель має право в разі невиконання боржником забезпеченого іпотекою зобов'язання, одержати задоволення своїх вимог за рахунок предмета іпотеки переважно перед іншими кредиторами цього боржника у порядку, встановленому Законом України «Про іпотеку», а під договором іпотеки – домовленість іпотекодержателя та іпотекодавця, спрямовану на встановлення, зміну та припинення іпотечних прав та обов'язків.

Окрім того, беручи до уваги позицію В. В. Меркулова²⁷, Ю. Х. Калмикова²⁸ та С. С. Алексєєва²⁹ можна дійти висновку, що іпотечний договір є не лише особливим юридичним фактом, що встановлює юридичний зв'язок між суб'єктами іпотечних правовідносин, а й засобом правового регулювання суспільних пра-

вовідносин, що повною мірою відповідає дійсності, оскільки іпотечний договір урегулює найбільш актуальні суспільні відносини, підставою виникнення яких є укладені кредитні договори, договори позики, купівлі-продажу, лізингу тощо.

З урахуванням наведених вище міркувань, слід зробити висновок про те, що на сьогоднішній день, саме договір є одним із унікальних правових засобів, у межах якого інтерес однієї сторони може бути задоволеним у результаті задоволення інтересу іншої сторони. Саме це і сприяє учасникам іпотечних правовідносин укладати договори іпотеки, що встановлюють правовий зв'язок між учасниками іпотечних правовідносин та забезпечує правове регулювання суспільних правовідносин у сфері забезпечення виконання зобов'язань учасників іпотечних правовідносин за окремим основним зобов'язанням.

- ¹ Покровский Б. В. Договор в народном хозяйстве (вопросы общей теории) / Покровский Б. В., Сулейменов М. К., Жакенов В. А. – Алма-Ата, 1987. – С. 32.
- ² Анненков К. Система русского гражданского права / К. Анненков. – СПб., 1901. – С. 347.
- ³ Там само. – С. 349.
- ⁴ Звоницкий А. С. О залоге по русскому праву / Звоницкий А. С. – Киев, 1912. – С. 257.
- ⁵ Брагинский М. И. Договорное право: Общие положения / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский – М., 1999. – Режим доступа к книге: http://www.pravo.vuzlib.net/book_z1775_page_6.html.
- ⁶ Анненков К. Система русского гражданского права / К. Анненков. – СПб., 1901. – Т. IV. – С. 2.
- ⁷ Мейер Д. И. Русское гражданское право / Д. И. Мейер. – СПб., 1902. – Т. II. – С. 165.
- ⁸ Анненков К. Система русского гражданского права / К. Анненков. – СПб., 1901. – Т. IV. – С. 7.
- ⁹ Победоносцев К. П. Курс гражданского права / К. П. Победоносцев. – СПб., 1896 – Т. III. – С. 3.
- ¹⁰ Анненков К. Система русского гражданского права / К. Анненков. – СПб., 1901. – Т. IV. – С. 7.
- ¹¹ Шершеневич Г. Ф. Учебник русского гражданского права / Г. Ф. Шершеневич. – СПб, 1910. – С. 420.
- ¹² Грибанов В. П. Советское гражданское право / В. П. Грибанов, С. М. Корнеев. – М.: Юрид. лит., 1979. – Т. 1. – С. 454-455.
- ¹³ Государство. Право. Экономика. – М.: Юрид. лит., 1970. – С. 398-399.
- ¹⁴ Халфина Р. О. Значение и сущность договора в советском социалистическом гражданском праве / Р. О. Халфина. – М., 1954. – С. 106.
- ¹⁵ Комментарий к Гражданскому кодексу РСФСР. – М., 1970. – С. 66.
- ¹⁶ Цивільний кодекс Української РСР. – Режим доступу до книги: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1540-06>
- ¹⁷ Цивільний кодекс України. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 7.
- ¹⁸ Сафиуллин Д. Н. Теория и практика правового регулирования хозяйственных связей в СССР / Д. Н. Сафиуллин. – Свердловск: Урал. ун-та, 1990. – С. 107.
- ¹⁹ Сергеев А. П. Гражданское право./ А. П. Сергеев, Ю. К. Толстой. – М., 1997. – Ч. 1. – С. 472; Цивільний кодекс України: Науков-практичний коментар. – К.: Істина. – С. 435.
- ²⁰ Гражданское право / Под ред. А. Г. Калинина, А. И. Масляева. – М., 2000. – С. 430.
- ²¹ Халфина Р. О. Значения сущность договора в советском социалистическом гражданском праве / Р. О. Халфина. – М., 1952. – С. 50.
- ²² Красавчиков О. А. Юридические факты в советском гражданском праве / О. А. Красавчиков. – М., 1950. – С. 117.
- ²³ Йоффе О. С. Обязательственное право / О. С. Йоффе. – М., 1975. – С. 26.
- ²⁴ Графский В. Г. Всеобщая история права и государства / В. Г. Графский. – М., Норма, 2000. – С. 512.
- ²⁵ Закон України «Про іпотеку» від 05 червня 2003 року № 898-IV. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 28. – Ст. 56.
- ²⁶ Йоффе О. С. Обязательное право / О. С. Йоффе. – СПб., 1975. – С. 28.
- ²⁷ Меркулов В. В. Гражданско-правовой договор в механизме регулирования товарно-денежных отношений: дис. ... доктора юрид. Наук : 12.00.03 / Меркулов Валентин Васильевич. – М., 1994. – С. 8.
- ²⁸ Калмыков Ю. Х. Избранное. Труды. Статьи. Выступления / Ю. Х. Калмыков. – М., 1998. – С. 46.
- ²⁹ Алексеев С. С. Механизм правового регулирования в социалистических государствах / С. С. Алексеев. – М., 1999 – С. 145.

Резюме

У роботі зроблена спроба на теоретичному рівні проаналізувати правову природу іпотечного договору, оскільки в результаті аналізу історії становлення і розвитку іпотечних правовідносин був зроблений висновок про те, що головною підставою для виникнення іпотечних правовідносин був і залишається саме договір іпотеки. Звертаючись до різних точок зору, проаналізовані підходи до розуміння такого поняття як «договір», при цьому зосереджена увага на аналізі правової природи іпотечного договору.

Ключові слова: угода, договір, правова природа договору, іпотека, іпотечний договір, іпотечне зобов'язання, правова природа іпотечного договору.

Резюме

В работе сделана попытка на теоретическом уровне проанализировать правовую природу ипотечного договора, так как в результате анализа истории становления и развития ипотечных правоотношений был сделан вывод о том, что главным осно-

ваним для виникнення іпотечних правоотношень был и остается именно договор ипотеки. Обращаясь к разным точкам зрения, проанализированы подходы к пониманию такого понятия как «договор», при этом сосредоточено внимание на анализе правовой природы ипотечного договора.

Ключевые слова: сделка, договор, правовая природа договора, ипотека, ипотечный договор, ипотечное обязательство, правовая природа ипотечного договора.

Summary

In the paper the attempt to analyze on theoretical level the legal nature of hypothec agreement. In result of analysis of history of formation and development of hypothec relationship a conclusion that the hypothec agreement remains the basic ground leading to hypothec relationship was made. Taking into consideration different points of view, different approaches to understanding of such a concept as «agreement» were studied; focus being made on analysis of legal nature of hypothec agreement.

Key words: deal, agreement, legal nature of agreement, hypothec, hypothec agreement, mortgage note, legal nature of hypothec agreement.

Отримано 27.12.2009

О. В. ЧЕХУН

Ольга Василівна Чехун, студентка Київського національного університету імені Тараса Шевченка

НАДАННЯ ПЛАТНИХ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Одним з найважливіших завдань, які на сучасному етапі стоять перед державою, є забезпечення ефективного функціонування системи охорони здоров'я.

Основними напрямками реформи охорони здоров'я є не тільки питання впровадження обов'язкового медичного страхування, оптимізації управління, раціонального використання обмежених фінансових та матеріальних ресурсів, реструктуризації лікувально-профілактичної допомоги населенню, але й питання правового захисту пацієнтів. Саме тому в умовах, що склалися, дуже актуальним є дослідження питань з надання пацієнтам послуг на платній основі. Практика сумна: незнання пацієнтами своїх прав призводить до зловживань з боку закладів охорони здоров'я.

Реалізація громадянином конституційного права на охорону здоров'я (ст. 49 Конституції України) може відбуватися як у публічних правовідносинах щодо безоплатного надання медичної допомоги, так і в цивільних правовідносинах щодо оплатного надання медичних послуг. Різний режим правового регулювання зазначених відносин, а також різний механізм фінансування оплати за медичні послуги (державна або фізичні і юридичні особи) відображається на характері і змісті юридичних форм, за допомогою яких медична діяльність стає об'єктом правової регламентації.

Розвиток приватної медицини зумовив зміну погляду, який існував до недавнього часу на діяльність лікаря як «непродуктивну працю», що не дозволяло говорити про її продукт – медичну послугу як товар і, відповідно, як об'єкт цивільного права. Зараз є достатні підстави розглядати медичну послугу як ідеальний продукт, що є звичайним оборотоздатним у цивільному обороті товаром, який має певну вартість.

Конституція України, закріплюючи у ст. 49 право кожного на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування, у частині третій цієї статті встановлює, що в державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно.

Важливим є з'ясування змісту медичної послуги як предмету договору про надання медичних послуг. Конституційний суд України у своєму рішенні № 15-рп/98 від 25 листопада 1998 р., визнаючи неконституційною Постанову КМУ «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти» від 17 вересня 1996 року № 1138, ще раз підкреслив невизначеність поняття «медична послуга»¹.

Зміст поняття «медична допомога» Конституція України не розкриває. Відсутнє його визначення також в Основах законодавства України про охорону здоров'я та інших нормативних актах. Однак у медичній науці поняттям «медична допомога» переважно охоплюються лікування, профілактичні заходи, які проводяться при захворюваннях, травмах, пологах, а також медичний огляд та деякі інші види медичних робіт. Зміст же близького до «медичної допомоги» поняття «медична послуга» до цього часу залишається не визначеним не тільки в нормативних актах, зокрема і в названій Постанові Кабінету Міністрів України, а й у медичній літературі.

Спробу розмежувати медичну допомогу та медичну послугу у своїх працях зробила й Олена Беденко-Зваридчук, зокрема, медичну діяльність визначає як будь-які заходи, що спрямовані на охорону здоров'я, збереження життя людини, профілактику захворювань, і які проводяться співробітниками лікувально-